

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Iustitia Et Iure Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetii, 1608

3 Nunquid cuiuspiam testimonium citra eius culpam repellendum sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

discrepant circumstantijs, quæ ad substantiam causâ exiguum afferunt momētum, non ideo testimonium inficiatur. Vt si alius dicat contigisse rem hora tertia, alius hora quarta, vel quod tempus erat subnubibus aut subclarum, aut si domus pictura ta erat, aut fecus, ad quas circumstantias nō solent homines esse atœti. Quinimo (vt de Chrys. concord. Euange. Chrys. & Aug. sapienter August adnotauere) ali, quāta historicorum dico- dia, solidiorē illis arrogat fidem quam si viquā ad minima essent concordes. Tunc enim confit o & ex condito videri possent conspirare ad fingendum historiam. Prae- Caiet. ter hac autem (& hoc Cum Caietano) lubet imprestatūr adnotauerim quod evam si testes singulares fuerint de multiplicatis ab eadem persona eisdem actibus, non debilitate faciunt fidem, maxime in re ligionibus, vbi sincera debet esse & plana cognitio criminum, vt si vnuus atestetur talē commissione vnuum furtum, atque alius eidem commissione aliud. Tunc enim licet de ngore iuriis non sit illis fides habenda, tamen in religionibus possent haberi pro indicijs, vt procederetur ad aliquam inqui- sitionem & ad interrogandum reum ipsu- sum, etiam cum genere aliquo leuius tormēti. Secus autem in secularibus vbi ad acer- biora supplicia proceditur. Ad secundum Ad fecū iam redditū est ratio cur in aliquibus causā ag. si cumulatoria requirantur testimonia. Ad tertium autem respondet S. Tho. quod illud c. intelligitur de episcopis & reliquis & Tho. ministris singulariter Ecclesiæ Romane. Tribus enim de causis tam ingenio testium copia ante eorum condemnationem expe- datur. Primum, quia ea debent splendere sanctitate, ac subinde auctoritate, vt plus fidei eis adhibeatur quam testibus multis. Secundo, qui cum ipsi judices sint vniuer- se ecclesiæ, proprie executionem iustitie in uidiā contrahant apud multos, & ideo facile possent aduersus illos falsa objici te- simonia. Praeterea tempora documento- fuit quantas heretici in Romanam Cui- tam expuerint blasphemias. Tertia causa est, quod ex illorum condemnatione multum deperiret auctoritas Romanae Ecclesiæ, quod periculofior esset, quam alia illorum mala circa scandalum tol- erare.

ARTICULUS III.

Verum cuiuspiam testimonium citra eius cul- pā repellendum sit.

Primū argu.

Arg. 2.

Conclu-
sio respō-
siua.
Rō con-
clusiō.

H b 3 satum.

farum. Circa hanc conclusionem, non tam dubitando quam admonendo querendū superest vtrum huicmodi defectus, quan dolatent in teste, liceat litiganti in publicum traducere quo testimonium sibi contrarium vel infirmet vel prius recutiat? Et ut certissimum circa discussionem statuamus, constantissimum est neutiquam crimen falsum, licere testi obijcere, neque causa seruanda totius reipublicæ. Nam si mentiri officiosè san non est, quoniam minus perniciosè. Inquitissimum ergo vñs est, & qui in bene morata reipublica non esset ferendus, qui iam nunc temporis in iudiciis est frequens, nempe dum aduocati flagitia, quæ neque suspicantur quidem, testibꝫ impingunt, dicentes: vñs iure suo ad suam reclimedam vexationem, cum tamē mos ille plus habeat diabolice nequitia, quam iuris. Earemur quidem causidicos illos procuratores minimum auctoritatis in hac re habere, nam meritisimo in his mendacissimi habentur nihilominus vix inde emerit testis sine lione honoris & famæ. Et ideo præter illam quam irrogant priuatæ personæ, iniuriam quoque inferunt reipublice, nam illa ratione deterrent viri probi, testes esse. Et non nunquam legitime excusantur, etiam dum a iudice requiruntur, quia nemo cum tanto periculo honoris sui, & famæ, tenetur obsequium præstare suum. Quare deberent isti taxatores, quos vocant testium, si in probatione deficeret supplicio affici. At vero de criminis vero, occulto tamen, superest dubitatio. Nam qui crimen occultum reuelat (vt libro præcedenti quæstio. 5. dictum est) liceat secundo gradu nihilominus iure infamator, habetur, sicuti falso impositor. Nihilo scius respondeatur generè suo non esse peccatum, reuelare occultum erimen testis, ob quod iure repulsa patitur. Nam postquam id ius concedit, licitum est cuiusque eodem iuri beneficio vñi. Attamen multæ sunt requisita conditiones, vt talia detegere crimina, non si charitati contrarium. In primis requiritur vt reuelatio illa sit vincendæ lisi necessaria. Quare si crime non est ex illis quibus iure testimonium repellitur, nefas est illud propalare. Mox libanda est seeditas deregendi criminis, cum deterrimo quod si non deteggeretur, dñi posset. Nam sīn causa exigui momenti iramanè crimen testis patefaceret,

ob quod vel periculum mortis subiret, vel infamis deinde viueret, profecto charitatem grauerit vulnificare. Tercio & precipue perpendendum est: vtrum testis, vel sua culpa, vel sua sponte se ingresserit, nam tunc, aquius posset ei crimen suum opponi, quo illi obstrueretur. Quando vero, non solum absque culpa sua, verum compulsa testimonium dicit, periculorum effectuum infamare, tñc vel maxime, quod non tam necessitate quam ob vindictam id sit. Quarto denique perpendendum est vtrum quamquam alias improbus sit, probetamen, & candide, verum scit testimonium. Nam si constaret falsum esse multo iustius esset, etiam cum eius infamia impudens illi os compescere.

Argumenta autem questionis facilima sunt. Ad primum enim respondetur quod illa testimonia sunt penitus reipublica necessaria quæ bonum habent auctoritatis pondus, quod quidem circa culpam alij etiam defecibus diminuitur. Et ideo qui illos habent, refutantur. Et per hoc patet solutio secundi argumenti. Haud enim omnis testimonium repulsa, poena est, quæ ob culpam infligatur, immo quandoque est cœla. Ad alterum autem membrum respondetur quod: vbi res non vergit in documentum alterius, quicunque presumunt bonus, dum non probatur malus. Quando vero agitur in tertium personam, vñmini firmitudinæ, dum necessaria adhibeunt cautela.

ARTICVLVS IV.

Vtrum testimonium falsum semper si pectum mortale.

Quantum quod in teste consideratur, est culpa, si falsus sit de qua ideo qua ritur an semper sit mortalis. Et arguitur à parte negari. Primo sic, Quando testis non studio, sed facti ignorantie falsum dicit testimonium, ignorantia autem excusat a mortali labe, ergo non semper falsum testimonium peccatum est mortale. Secundo. Mendacium quod aliqui quod dem prodefit, nulli vero nocet, quod que video officiosum appellant, non sit mortale, sapientem autem testimonium falsum huiusmodi mendacium est, puta dum testis falsitate illa studet quempiam vel a morte liberare.